

Fiiller - 2 [Fiil Çekim Ekleri (Kip ve Kişi Ekleri) - Anlam Kayması - Fiillerin Anlam Özellikleri]

1. Bir gün bulutlarla geldi habersiz

I

Sonra incecikten yağdı üstüme

II

Büyüdü içimde zamanla yeri

III

İki mısra gibi aldı gönlümü

IV

Bir gül yaprağından güzel elleri

Numaralanmış sözcüklerden hangisi iş (kılış) bildiren bir fiildir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

- 2.

	Cümleler	İş	Oluş	Durum
I.	Hava o kadar sıcaktı ki suya atılan buzlar hemen eriyordu.		√	
II.	Dedem yüzüklere bağlı kurdeleyi dikkatlice kesti.	√		
III.	Olayın boyutlarını anlayan herkes bir anda susmuştu.		√	
IV.	Balkondaki sepette duran patateslerin çoğu çürümüş.			√

Bu tabloda numaralanmış cümlelerde yer alan fiillerin anlam özelliği işaretlenirken yanlışlık yapılmıştır.

Bu yanlışlığın giderilmesi için, numaralanmış cümlelerden hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

- A) I ve II. B) I ve IV.
C) II ve III. D) III ve IV.

3. Kalk arkadaş, gidelim!

I

Dolaşalım, gezelim!

II

Yollar bizden bir izdir,

Ne duysak sesimizdir,

III

Hiç şaşmayan bir saat

Gibi işler tabiat,

IV

Uyarak kalbimize.

Bu dizelerde numaralanmış fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. fiil, durum fiilidir.
B) II. fiil, istek kipi ile çekimlenmiştir.
C) III. fiil, 3. çoğul şahıs eki almıştır.
D) IV. fiil, haber kipi ile çekimlenmiştir.

4. Aşağıdakilerin hangisinde çekimli fiil, karşısında verilen kip ve kişi eklerini almamıştır?

	Çekimli Fiil	Aldığı Kip ve Kişi Ekleri
A)	konuşayım	İstek kipi - 1. tekil şahıs
B)	gelmeliler	Gereklik kipi - 3. çoğul şahıs
C)	anlayasınız	Emir kipi - 2. tekil şahıs
D)	beklesek	Şart kipi - 1. çoğul şahıs

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geniş zaman, 2 tekil kişi ile çekimlenmiş olumsuz soru fiili vardır?

- A) Savaş döneminde yaşadığımız sıkıntıları hatırlamaz mısın?
B) Şehrin bütün sokaklarını adım adım dolaşmadın mı?
C) Sahnedeki oyuncuların sesini duymuyor musunuz?
D) Toplantıdan çıkınca beni hemen arar mısın?

6. Türkçede düz-geniş ünlülerle (a, e) biten bir fiile şimdi ki zaman eki (-yor) getirildiğinde, fiilin son hecesindeki düz-geniş ünlü (a, e) daralır yani “ı, i, u, ü” ünlülerinden birine dönüşür. Örneğin “sakla-“ fiili “-yor” ekini alınca sözcüğün sonundaki “a” sesi “ı”ya dönüşür (saklıyor).

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde şimdi ki zaman eki alan fiilde ünlü daralması yoktur?

- A) Tek başına manevra yapan bir lokomotif rahatlığı ile hayatını yaşıyor.
B) Güneşli havalarda uzun süre dışarıda kalırsa başı ağrıyor.
C) Bütün öğrencilerimiz anlattığımız konuları rahatlıkla anlıyor.
D) Komutan şu anda birlikteki askerlerin bayramlarını kutluyor.

Fiiller - 2 [Fiil Çekim Ekleri (Kip ve Kişi Ekleri) - Anlam Kayması - Fiillerin Anlam Özellikleri]

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer alan fiilin kipi yanlış verilmiştir?

- A) Çocuk, ağzındaki yemeği bir türlü yutmuyor. → Haber kipi (Şimdiki zaman)
 B) Ben de seyyahlar gibi dünyayı gezebilsem. → Dilek kipi (Dilek-şart kipi)
 C) Ayakkabılarını kapının önünde çıkar. → Haber kipi (Geniş zaman)
 D) Bir an evvel eve gidip dinlenmelisin. → Dilek kipi (Gereklilik kipi)

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiillerin zamanları ile ilgili yay ayraç içinde verilen açıklama yanlıştır?

- A) Son romanını mayıs ayında yayımladı. (Eylem geçmişte yapılmıştır.)
 B) Akşamları haber programı izlemeyi çok sever. (Eylem söylendiği anda yapılmaktadır.)
 C) Yarın sahil yolunda bisiklet yarışına katılacak. (Eylem henüz gerçekleşmemiştir.)
 D) Dün akşam ilkokul arkadaşını ziyaret etmiş. (Eylem başkasından duyulmuştur.)

9. Aşağıdaki cümlelerde yer alan fiillerden hangisinin kipi yanlış işaretlenmiştir?

		Dilek-Şart Kipi	Gereklilik Kipi	Emir Kipi	İstek Kipi
A)	Seni bahçe kapısının önünde bekleyelim.				✓
B)	Okula giderken yanında para götürsün.			✓	
C)	Bu muhteşem gölü mutlaka görmelisiniz.		✓		
D)	İnsanları hiçbir zaman küçümseme.	✓			

10. Fiilin bir kipe göre çekimlenip anlam olarak başka bir kipi kastetmesine fiilde anlam kayması denir. Örneğin "Fatih Sultan Mehmet, İstanbul kuşatmasının hazırlıklarına 1451 yılında başlar." cümlesinde fiil (başlar), biçim olarak geniş zamanla çekimlenmiştir. Ancak fiil geçmişte yapıldığı ve yapılanlar başkasından öğrenildiği için anlam olarak öğrenilen geçmiş zaman kastedilmiştir.

Buna göre anlam kayması bulunan aşağıdaki altı çizili fiillerden hangisinin kastettiği anlam yanlış açıklanmıştır?

	Biçim	Anlam
A)	Her akşam buraya uğrayıp bir fincan kahve <u>içiyor</u> .	Şimdiki Zaman Geniş Zaman
B)	İşe yetişmek istiyorsan sabah erkenden <u>kalkacaksın</u> .	Gelecek Zaman Emir Kipi
C)	Keloğlan bir gün istemeden de olsa annesini çok <u>üzer</u> .	Geniş Zaman Şimdiki Zaman
D)	Çocuk, köpeği görünce bir çığlık <u>atmasın</u> mı!	Emir kipi Görülen geçmiş zaman

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geniş zaman, geçmiş zaman anlamında kullanılmıştır?

- A) Sabahları genellikle kaçta işe gidersiniz?
 B) Bu film, o dönemde Türkiye’de büyük ilgi görür.
 C) Babaannem ve dedem yarın bize gelir.
 D) Ses, sıcak havada daha hızlı iletilir.

12. Haber (bildirme) kipleri, fiillere zaman anlamı katan kiplerdir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde yer alan fiil, haber kipiyle çekimlenmemiştir?

- A) Evden çıkmadan önce ütüyü kontrol etsin.
 B) Karadeniz’in serin yaylalarında nefes alabiliyoruz.
 C) Dün akşam deniz kenarında gezintiye çıktık.
 D) Seneye herhangi bir kursa katılacak mısınız?

